לכיפה שמעמידים בה עבודת כוכבים אסור לבנותה וקאמר ר"ל בגמ' דאם בנה שכרו מותר ומפרש התם טעמא משום דישנה לשכירות מתחילה ועד סוף ואימת קמיתסר במכוש אחרון ובמכוש אחרון ליתא בה שום פרוטה ש"מ דהכי הילכתא דליכא מאן דפליג ואין נפקותא לענין חזרה דהא דאמר רב (ב"מ דף עז.) פועל יכול לחזור בו אפי' בחלי היום היינו אפי' למ"ד אינה לשכירות אלא לבסוף אבל איכא נפקותא לענין קידושין דאי ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף חשיב האי שכירות מלוה ואינה מקודשת ולענין עבודת כוכבים אם בנה שכרו מותר ואע"ג דישנה לשכירות מתחילה ועד סוף מ"מ אינה משתלמת אלא לבסוף כדאמרי' בפרק איזהו נשך (ב"מ דף סה.) דשכיר שנה בשנה[ה] שכירות של שנה זו אינה משתלמת אלא בשנה אחרת: **האי במיא.** פי' הקונטרס במיא שאינם חשובים אמרי' בו ולא במה שבתוכו במחרב דאחוב במה שבתוכו ולא בו ובגיהרא פירש ליר דגים שעשוי לימים רבים לטבל וחכוס לריך לו לשומרו לשון אחר ליהרא שמן כמו יפהר שלריך לכלי שמשתין אותו לזמן גדול בו ובמה שבתוכו וקשה לר"ת דאין זה סדר הברייתא שהביא לכן פר"ת במיא בו ובמה שבתוכו שהמים בטלים לגבי הכוס בחחרא בו ולא במה שבתוכו שהיין משוב ואינו בטל לגבי הכוס ומ"מ אינו חשוב כ"כ שנאמר דדעתה תהא על היין אבל בגיהרא במה שבתוכו דחשוב יותר מן הכוס אבל לא בו דהכוס אינו בטל לגבי ליהרא ומיהו קושיא דר"ת לא קושיא היא שהרי מלינו בגמרא דאינו חושש לסדר הברייתא כדאמר בפ' היין (סוכה כו.) גבי לא יהיו אדם בתפילין לא שינת קבע ולא עראי כו' ודוק ותשכח:

איכא דניחא ליה בכספא ולא ניחא ליה בדהבא. פי' כגון שלריכה כסף להשלים תכשיט של כסף שעושה ומיהו היכא שהטעה האשה בממון לא פליג ק' רבי שמעון:

דהוה צייר בבליתא. פי' בקונט' כשנתנו לשליח היה לרור בסמרטוט וכשהגיע ליד האשה מצאתו של זהב ולעיל כי פריך נמצא מעיקרא נמי זהב היה לא מצי לשנויי מאי נמצא דהוה צייר בבליתא דהא האשה עצמה מקבלת קידושין ש"כ יודעת היא שהוא של זהב אשם היא סבורה שהוא של כסף הוי קשיא ליה אמאי מקודשת והא איכא דניחא ליה בכספא ולא ניחא ליה בדהבא וכ"ש שהשליח יודע כך דאל"כ טועה הוא[א] ואין הקידושין כלום ולא שייך התם טעמא דמראה מקום היא לו אבל הכא שעשאתו שליח לקבל קידושין שייך טעמא דמראה מקום היא לו:

שיכול

[ו] אינה לשכירות אלא בסוף ומר סבר ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף ואיבעית אימא דכ"ע ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף ומקדש במלוה אינה מקודשת והכא באומן קונה בשבח כלי קמיפלגי מר סבר [ז]אומן קונה בשבח כלי ומר סבר [ח]אין אומן קונה בשבח כלי [ט]ואי בעית אימא דכ"ע אין אומן קונה בשבח כלי וישנה לשכירות מתחלה ועד סוף ומקדש במלוה אינה מקודשת והכא במאי עסקינן [י]כגון שהוסיף לה [יא]נופך משלו דמר סבר מלוה ופרוטה [יב]דעתיה אפרוטה ומר סבר דעתיה אמלוה ובפלוגתא דהני תנאי [יג]דתניא בשכר שעשיתי עמך אינה מקודשת בשכר שאעשה עמך מקודשת ר' נתן אומר בשכר שאעשה עמך אינה מקודשת וכל שכן בשכר שעשיתי עמך רבי יהודה הנשיא אומר באמת אמרו [יד]בין בשכר שעשיתי בין בשכר שאעשה עמך אינה מקודשת ואם הוסיף לה נופך משלו מקודשת בין ת"ק לרבי נתן איכא בינייהו שכירות בין רבי נתן לר' יהודה הנשיא איכא בינייהו מלוה ופרוטה מר סבר מלוה ופרוטה דעתיה אמלוה ומר סבר דעתיה [טו]אפרוטה: **מתני'** [טז]התקדשי לי בכוס זה של יין ונמצא של דבש של דבש ונמצא של יין בדינר זה של כסף ונמצא של זהב של זהב ונמצא של כסף על מנת שאני עשיר ונמצא עני עני ונמצא עשיר אינה מקודשת ר"ש אומר אם הטעה לשבח מקודשת: **גמ'** [יז]ת"ר [יח]התקדשי לי בכוס זה תני חדא בו ובמה שבתוכו ותניא אידך בו ולא במה שבתוכו ותניא אידך במה שבתוכו ולא בו ולא קשיא [יט]הא במיא הא בחמרא הא בציהרא: אם הטעה לשבח הרי זו מקודשת: ולית ליה לר"ש [כ]היין ונמצא חומץ חומץ ונמצא יין שניהם יכולין לחזור בהם אלמא איכא דניחא ליה [כא]בחלא ואיכא דניחא ליה בחמרא הכא נמי איכא [כב]ניחא ליה בכספא ולא ניחא ליה בדהבא אמר רב שימי בר אשי אשכחתיה לאביי דיתיב וקמסבר ליה לבריה הכא במאי עסקינן כגון שאמר לשלוחו הלוני דינר של כסף ולך וקדש לי אשה פלונית והלך והלוה של זהב מר סבר קפידא ומר סבר [כג]מראה מקום הוא לו אי הכי התקדשי לי התקדשי לו מיבעי ליה הטעה לשבח הטעהו לשבח מיבעי ליה נמצא מעיקרא נמי דזהב הוה אלא אמר רבא [כד]אני וארי שבחבורה תרגימנא ומנו ר' חייא בר אבין הכא במאי עסקינן כגון שאמרה היא לשלוחה צא וקבל לי קדושי מפלוני שאמר לי התקדשי לי בדינר של כסף והלך ונתן לו דינר של זהב מר סבר קפידא ומר סבר מראה מקום היא לו ומאי נמצא דקא צייר בבליתא [כה]אמר אביי ר"ש ורשב"ג ור"א כולהו סבירא להו מראה מקום הוא לו ר"ש הא דאמרן רשב"ג דתנן

גט

לעשות לו בדבר הקל ועשה לו בדבר כבד דאין זו שינוי ולא מ"ל דבר הקל אלא להראות לו מקום להקל בשליחותו אם כבד עליו בענין אחר:

גט

[פז] א מתי' פ"א מהל' שכירות הל' ד סמג עשין פט טוש"ע מ"מ סימן שו סעיף ב:

[פח] ב ג ד מתי' פ"ה מהלכות אישות הל' כ סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' כח סעיף טו ובסג"ה:

[פט] ה מתי' שם פ"ח הל' ז סמג שם טוש"ע אה"ע סימן לח סעיף כד:

[צ] ז ח מתי' פ"ה שם הלכה כט סמג שם טוש"ע אה"ע סימן כט סעיף ט:

[צא] ח מתי' פי"ז מהל' מכירה הלכה כ סמג לאוין קג טוש"ע מ"מ סימן רלג סעיף ז:

תוס' ר"י הזקן

אין אומן [קונה]. אינו קונה חלק בכלי במה שהוא משבחו שאם קונה ליכא מלוה שהרי נותן לה חלקו. וישנה לשכירות מתחלה ועד סוף. דאי אינה אלא בסוף אין כאן מלוה שהשכירות הוא במכוש אחרון וחיילי הקדושין. נופך. אבן טובה ואמר לה הרי את מקודשת בזה השכירות ובנופך. וא"ת בלא נופך נמי הוי כמלוה שיש עליה משכון וליהוי מקודשת.(ז) וי"ל דהכא ליכא משכון שלא נתנה לו בתורת משכון אלא להשביחו. ואיתא להך שיטה נמי בהגהול קמא [ב"ק צט, א]. **מתני'***. בן עזיר. יש מזונות בזול בפי מכרך. מגדלת. ולשון הגמ' מי סברת מגודלת גדולה ממש והוי שבח ממון שראויה לשמשך, אלא מאי מגודלת ליחוס כלומר חשובה דאמרה לא ניחא לי דשקלה מילי מינאי ואזלא (וכדאוקמי' [נדיא קמ"] שבבותאי. פי' מתוך חשיבותה תהיה מצויה לספר עם שכנותי ותתן אותי לבזו ולקלס. ואית דגרסי מי סברת גדולת גדולת ממש כלומר גודלת שער הנשים והאי שבח ממון, לא מאי גדולת ליחוס. ולשון הר"ם בפי' המשנה גודלת מקשטת הנשים. ובכולן אע"פ וכו'. הטעם דדברים שבלב אינן דברים. שהטעתו. אפילו לשבח אינה מקודשת. **גמ'. בו.** דעתה ולא במה שבתוכו וצריך שיהא בכלי שוה פרוטה. **והא במיא הא בחמרא הא בציהרא].** ר"ש פירש במיא בו ולא במה שבתוכו שהמים אינן שוין כלום ואין דעתה על המים. בחמרא, במה שבתוכו ולא בו שדרכו לשתות וחוזרים הכוס. ביצהרא, בו ובמה שבתוכו שמסתפקים מהשמן מעט מעט. והר"ם [אישות פ"ה הכ"ט] פי' במיא שהוא משקה הצריך לכל ואינו ביוקר בו ובמה שבתוכו דדעתה על הכל, הכלי מפני שהוא [נצרך להמים] והמים שהם צריכים לה, בחמרא, שאינו צריך לכל אין דעתה אלא על הכלי, יצהרא שהוא משקה חשוב וביוקר במה שבתוכו ולא בו ואין דעתה אלא על השמן.

ואית דגרסי ציהרא ציר של דגים. ומאי נמצא. דהא מעיקרא הכי הוי. **צייר בבליאתה.** כרוך בסדין. ואמר לשליח הנה פלונית מקודשת לי בזה. ואי קפידא הוי אינו שלוחה אלא לקבל לה קדושין של כסף, אבל אם היא עצמה קבלה קדושיה הואיל ואמר לה בזה והויא מקודשת** ואע"פ שהיא חושבת לה שהוא מתנה אחר שדברים שבלב אינן דברים. והלכתא כת"ק דקפידא הוי דקם ליה ר' שמעון בשטה.

*להלן מס, ב. **אינו מובן דאדרבא בגמ' משמע דאינה מקודשת משום דאיכא דניחא ליה בכספא וכו', וצ"ע (ד"ו).

עין משפט נר מצוה

(ז) א מתי' פ"א מהל' שכירות הל' ד סמג עשין פט טוש"ע מ"מ סימן שו סעיף ב:

(ח) ב ג ד מתי' פ"ה מהלכות אישות הל' כ סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' כח סעיף טו ובסג"ה:

(ט) ה מתי' שם פ"ח הל' ז סמג שם טוש"ע אה"ע סימן לח סעיף כד:

(י) ז ח מתי' פ"ה שם הלכה כט סמג שם טוש"ע אה"ע סימן כט סעיף ט:

(יא) ח מתי' פי"ז מהל' מכירה הלכה כ סמג לאוין קג טוש"ע מ"מ סימן רלג סעיף ז:

מסורת הש"ס

(א) [לקמן סב. ב"מ סה. עג. קי: ערכין יח.], ב) ב"ק צט. ב"מ קיב, ג) [בב"ק צט ע"ב הגירסא: רבא אמר דבו"ע], ד) [ע' תוס' לעיל ט. ד"ה והילכתא], ה) תוספתא דקידושין פ"ג ה"ב [ע"ש], ו) לעיל מו. וש"נ, ז) תוספתא דקידושין פ"ב ה"ב, ח) ב"ב פג., ט) [בכתי' נוסף: ולא ניחא ליה בחמרא ולא ניחא ליה בחלא], י) [בכתי': דניחא], כ) [לקמן מט. נט. גיטין סה. ב"ב עו: קסה.], ל) [שבת קיא: וש"נ], מ) [ב"ב קסה.], נ) [בכתי' שבריר"ף: שמיכס מלטרפין לשו"פ וכשמיכס היא זוכה], ס) [ומלטרפי], ע) [בכתי' שבריר"ף: במיא, בו ולא במה שבתוכו ולא חשיבא מיא ולא וכו'. וביעב"ן הגיה גירסא אחרינא במיא דלא חשיבי אמרינן דלא היתה וכו'], פ) [בכתי' שבריר"ף ובתוס' בשם רש"י נוסף: ון], צ) [ויקרא כה, גג], ק) ס"ל דכנגן, ר) [לעיל יט ע"א, ע"ש],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וכ"ש וכו' דכיון:

מוסף רש"י

אינה לשכירות אלא לבסוף. כי מהדר להו ויהלה הלכך לאו מלוה הוא (ב"ק צט.). כדאמר בפ"ק דיבמות (ב"מ סה.) כשכיר שנה בשנה, שכירות זו משתלמת בתחילת שנה אחרת (ב"מ קי:). **מר סבר אומן קונה בשבח כלי.** וכי יהיב לה ניהליה מקדשה בשבחא דאית ליה בגוויה אע"פ שלא נתן לה ממון אחר, ורבנן סברי לא קני ואינה מקודשת עד שיגיע ממון אחר לידה (ב"ק צט.). **מלוה ופרוטה.** כי יהיב לה פרוטה מדידיה, דעתיה אפרוטה. ומקדשה, לסבי נקט פרוטה, דקדושי אשה ליו להו בכך (שם צט:). **בשכר שעשיתי עמך.** התקדשי לי, אינה מקודשת. דאזיל וכבר המזיר לה הוא מלוה בגה (שם). **בשכר שאעשה עמך מקודשת.** דאינה נכסרות אלא בכסף וכי מהדר להו ניהליה מקדשא ליה בשבכרו (שם). **ר' נתן אומר בשכר שאעשה עמך אינה מקודשת.** דקסבר ר' נתן ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף וכל פרוטה ופרוטה הויא לה מלוה, וכל שכן בשכר שעשיתי עמך. דמיוס שהמזיר לה מקף שכרו עליה במלוה (שם). **ואם הוסיף לה נופך משלו מקודשת.** דקסבר מלוה ופרוטה דעתה אפרוטה, ואילו לר' נתן אע"ג דהוסיף לה אינה מקודשת, דדעתה אמלוה (שם).

מוסף תוספות

א. [ש]לא נתכוון להקנות לה אלא אלא של כסף. תוס' הרא"ש.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

גט פשוט. העשוי כעין שלנו: **עדיו מקושר.** תחת הכתב: **מקושר.** התם מפרש לה בגבא בתרא שתקנוהו להכניס שמין יכולין להחזיר גרושותיהן וכשהיו כועסין הולכין אל הסופר דממהר לכתוב גט ונותנו לה ומתמרט לאחר זמן תקנו להו מקושר שיש בו טורח לעשותו ולהדיקי והכי מייתבא דעתיה. מניח ברלשון שיטה חלק וכותב שיטה ושיטה חלק וכותב שיטה וכן עד שלשה או ארבעה או יותר שיטין חלק וכופל חלק הראשון על הכתב ותופר וחוזר וכופל חלק השני על שיטת הכתב שתחתיו ותופר וכן שלשי והעדים חותמין מבחוץ בין קשר לקשר וילפינן התם דגט פשוט עדיו שניים מקושר עדיו שלשה וכל כפל וכפל קרוי קשר ושלשה קשרין יש בו ואם בא להרבות קשרים מרבה בעדים ואחר טופס השטר כתוב כדרכו: **שניהם פסולין.** שלא נעשו כתקון חכמים: **שיכול נעשותו פשוט.** שלא לתפור הקשרים ואם מפסיק אויר בין שיטות העליונות מה בכך וטעמא דמ"ק מפרש התם (דף קמד:) דקסבר אין יכול לעשותו פשוט מפני שהמקושר והפשוט אין זמנו שוה שאין כותבין זמן למקושר מלותה שנה אלא משנה של אחרים: **הכל כמנהג המדינה.** מקום שנהגו בפשוט ועשאו מקושר ועשאו פשוט פסול דכי עבדיה בעל שליח לכתוב על מנהג המדינה הוא דשויה ובהלי לא אייתי תנאי קמאי אלא מ) כשאינה במקום עדים והיינו דהוינן בה ות"ק לית ליה מנהג המדינה ומאן פליג עליה בהאי: ומשני ודאי פלוגתא אחריתא היא ומיהו בתחלת דגיעגי כו': **עביד לי פשוט.** שליחות קלה: **ועבד מקושר.** שליחות כבידה דשב"ג סבר מראה מקום הוא לו דאמר די לך בפשוט וכי עביד מקושר הואיל ומנהג מדינה אף במקושר כשר ותנאי קמאי פליגי עליה ואמרי קפידא הוא ולווקא אמר ליה לעשותו פשוט: **מראה מקום היא לו.** שם תמצאנו ולתנא קמא הוי קפידא אי איפשי שתקבלנו אלא שם ואין זה שלוחה במקום אחר: **בשבח ממון.** הוא דאמר ר"ש מ) דאע"פ שהטעה מקודשת דמסתמא ניחא לה: **אבל בשבח יוחסין.** פ) על מנת שאני ממזר ונמצא שהוא מתגאה עליה: **מסאנא דרב מכרעאי.** מנעל גדול ממדת רגלי איני חפיצה בו שאיני יכולה להלך בו ומשל הוא: **נתין.** זה נבעוני על שם ויתנם יהושע חוטבי עצים ושואבי מים ע) ואמרי ביבמות (דף עח:) **דוד גזר עליהם: מגודלת.** גדולה ורחויה לשמשני: **אנא פליג בריש.** בגבא קמייתא גבי עני ונמצא עשיר: **וה"פ.** דפליג בגבא בתרייתא גבי שפחה וכיון דפליג בריש דאם הטעה לשבח לאו טעותא היא לא איצטריך למהדר אפלוגי בסיפא הכי נמי גבי שבח יוחסין לא איצטריך אפלוגי דפליג בריש בשבח ממון וה"ה דפליג בסיפא לשבח יוחסין: **הכם.** גבי בת אי שפחה מגודלת: **אידי ואידי.** ריש דעני ונמצא עשיר וסיפא דאין לו תרוייהו לשבח ממון הוא כיון דגלי ר"ש פלוגתא בריש לא איצטריך למהדר אפלוגי בסיפא: **הכא.** גבי לוי ונמצא כהן: **בשבח יוחסין הוא.** ואיכא למימר דמודה ר' שמעון בהא משום דמסתמא דרב מכרעאי הוא אם איתא דפליג ר' שמעון עליה נתנייה: **גדולה.** תשובה: **לא ניחא לי.** שתהא שפחה תשובה לי דשקלה מילי מינאי ואזלא נדיא שבבתאי משום שהיא תשובה מצויה לספר עם שכיותיה ותשמע ממני דברים ותסדר אותם לפני שכיותי ותתן אותי בפיהם לנענע וקלס: **יפרגם אפי' מדעתיה.** בתמיה שלא כתרגום שלנו: **המתרגם פסוק לצורתו.** שבא לאחר תוספת התרגום שלנו לומר לא אתרגם פסוק זה אלא כצורתו כגון לא תענה על רייב (שמות כג) לא תסכול על דינא הרי זה בדאי: **והמוסיף עליו.** שבא לומר הואיל וניתן רשות להוסיף אוסיף גם אני בכל מקום שאראה: **הרי זה מחרף.** מבזה את המקום משנה את דבריו. ואונקלוס כשהוסיף לא מדעתו הוסיף שהרי בסיני ניתן אלא שנשתכח וחזר ויסדו כדאמרי' במגילה (דף ג.) ופוסק שכל זה בתרגום: **והני מילי.** דקני בשלשה פסוקים דאמר לה קריינא: **הלכות.** הלכה למשה מסיני: **תורה.** קס"ד תורה שבכתב: **מדרש.** ספרא וספרי שהן הלכות של [מדרשי] מקראות ג) (ספר ויקרא) ד): ה"ג

שיכול לעשותו פשוט. פי' בקונטרס אי משום שיש אויר בין שיטה לשיטה כשפושטו אין לחוש שיש סופרים הרבה שאינם אומנים לסדר כתיבתן ומניחין אויר בין השיטות ונראה דאפי' יש חלק הרבה אין לחוש ואע"ג דגט קרח פסול ה) לא מיקרי קרח אלא כשיש שיטות של חלק טפי מן העדיס החתומים בו אבל אם יש עדיס החתומים בו כשיטות של חלק לא מיקרי קרח: **מאי מגודלת גדלת.** פי' הקונטרס תשובה ומתוך שהיא תשובה בעיני האנשים דבריה מקובלים ורבינו חננאל פי' מגדלת שער כמו מגדלה שער נשייא א) (מגיגה דף ד:) ומתוך שהולכת מבית לבית לקלוט מספרת כל הדבריס ממנה:

המתרגם פסוק **בצורתו.** פירוש כמשמעותו כגון לא תענה על רייב מתרגם לא תסיה על דינא הרי זה בדאי דאדרבה מצוה הוא להויש הדין לאורה אלא הכי מתרגם לא תתמנע מלאלפא למאן דמתבעי מיניך בדינא והמוסיף עליו פי' בקונטרס שבא לומר הואיל וניתן רשות להוסיף אוסיף אני בכל מקום שאראה הרי זה מחרף פירוש מבזה את השם משנה את דבריו ואונקלוס שהוסיף לא מדעתו הוסיף שהרי בסיני ניתן התרגום ב) שנשתכח וחזר ויסדו כדאמר במגילה (דף ג.) ורבינו חננאל פירש ג) המתרגם פסוק כצורתו כגון ויצאו את אלהי ישראל (שמות כד) דמתרגם וחזו ית אלהא דישראל הרי זה בדאי דשכינה ממש לא ראו דכתיב (שם לג) כי לא יראני האדם וחי והמוסיף עליו (ד) דאמר וחזו ית מלאכא דאלהא הרי זה מחרף שתולה שבח המקום במלאך אלא הכי מתרגמי וחזו ית יקרא דאלהא דישראל:

לבנות

ה"א לסיפא הכא נמי פליג ברישא וה"ה לסיפא הכי השתא התם אידי ואידי דשבח ממון ו) פליג ברישא והוא הדין בסיפא הכא דשבח יוחסים הוא אם איתא דפליג נתני איבעית אימא הכא נמי שבח יוחסים ז) מי סברת מאי מגודלת גדולה ממש מאי מגודלת גדלת דאמרה היא לא ניחא לי דשקלה מילי מינאי ואזלא נדיא קמי שיבבותאי תנו רבנן על מנת שאני קריינא כיון שקרא שלשה פסוקים בבית הכנסת הרי זו מקודשת ח) ר' יהודה אומר ט) עד שיקרא ויתרגם יתרגם מדעתיה והתניא י) ר' יהודה אומר המתרגם פסוק כצורתו הרי זה בדאי והמוסיף עליו הרי זה מחרף ומגדף אלא מאי תרגום יתרגום דידן והני מילי דא"ל קריינ' ה) אבל אמר לה קרא אנא עד דקרי אורייתא נביאי וכתובי בדיוקא על מנת שאני שונה חזקיה אמר יא) הלכות ור' יוחנן אמר תורה מיתיבי איזו היא משנה ר' מאיר אומר הלכות ר' יהודה אומר מדרש מאי

ו) גט פשוט עדיו מתוכו מקושר עדיו מאחוריו א) פשוט שכתבו עדיו מאחוריו ומקושר שכתבו עדיו מתוכו שניהם פסולים ר' חנינא בן גמליאל אומר מקושר שכתבו עדיו מתוכו כשר שיכול לעשותו פשוט רבן שמעון בן גמליאל אומר הכל כמנהג המדינה והוינן בה ותנא קמא לית ליה מנהג המדינה ואמר ב) רב אשי באתרא דנהיגי בפשוט ועבד ליה מקושר א"נ באתרא דנהיגי במקושר ועבד ליה פשוט כולי עלמא לא פליגי דודאי קפידא כי פליגי באתרא דנהיגי בין בפשוט בין במקושר ואמר ליה עביד לי פשוט ואזל ועבד ליה מקושר מר סבר קפידא ומר סבר ג) מראה מקום הוא לו ר' אלעזר ד) דתנן ב) האשה שאמרה התקבל לי גיטי ממקום פלוני וקבל לה גיטה ממקום אחר פסול ורבי אלעזר מכשיר אלמא קסבר מראה מקום היא לו אמר עולא מחלוקת בשבח ממון אבל בשבח יוחסין דברי הכל אינה מקודשת מאי טעמא ה) מסאנא דרב מכרעאי לא בעינא תניא נמי הכי מודה ו) ר' שמעון אם הטעה לשבח יוחסים אינה מקודשת אמר רב אשי מתניתין נמי דיקא דקתני ז) ע"מ שאני כהן ונמצא לוי לוי ונמצא כהן נתין ונמצא ממזר ממזר ונמצא נתין ולא פליג ר"ש מתקיף לה מר בר רב אשי אלא דקתני ח) ע"מ שיש לי בת או שפחה מגודלת ואין לו על מנת שאין לו ויש לו דשבח ממון הוא הכי נמי דלא פליג אלא פליג ברישא

ואידי דשבח ממון ט) פליג ברישא והוא הדין בסיפא הכא דשבח יוחסים הוא אם איתא דפליג נתני איבעית אימא הכא נמי שבח יוחסים ז) מי סברת מאי מגודלת גדולה ממש מאי מגודלת גדלת דאמרה היא לא ניחא לי דשקלה מילי מינאי ואזלא נדיא קמי שיבבותאי תנו רבנן על מנת שאני קריינא כיון שקרא שלשה פסוקים בבית הכנסת הרי זו מקודשת ח) ר' יהודה אומר ט) עד שיקרא ויתרגם יתרגם מדעתיה והתניא י) ר' יהודה אומר המתרגם פסוק כצורתו הרי זה בדאי והמוסיף עליו הרי זה מחרף ומגדף אלא מאי תרגום יתרגום דידן והני מילי דא"ל קריינ' ה) אבל אמר לה קרא אנא עד דקרי אורייתא נביאי וכתובי בדיוקא על מנת שאני שונה חזקיה אמר יא) הלכות ור' יוחנן אמר תורה מיתיבי איזו היא משנה ר' מאיר אומר הלכות ר' יהודה אומר מדרש מאי

עין משפט נר מצוה

א) ממי' פ"ד מהל' גירושין הלכה כב טוש"ע אה"ע סימן קל סעיף ל):

צב ב ממי' פ"ט מהל' גירושין הלכה לד סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סימן קמא סעיף מט:

צג ג ד ה ממי' פ"ח מהל' אישות הל' ד טוש"ע אה"ע סימן לח סעיף כה:

צד ו ממי' שם טור שו"ע שם סעיף כו:

מוסף רש"י

גט פשוט. שטר פשוט כעין שלנו שאינו תפור ומקושר כדלקמן, וכל שטרות קרויין גט כדאמרינן בעבודה זרה גט שאין בו אחריות, וכין בגיטין וכין בשטרות מיירי כדאמרינן בגמרא כדי שלא תחלוק בין גיטין לשטרות (רשב"ם ב"ב קסז.). **עדיו** מתוכו. בסוף השטר כמו שאנו נוהגין לחתום בתוכו (שם). **מקושר עדיו** מאחוריו. תוכב שיטה ומניח חלק כשיעור שיטה הכתובה וכופלה על החלק ותופר ואח"כ כותב שיטה ומניח שיטה חלק וכופלה על החלק ותופר וכן הרבה כדי מקום תורף השטר, והעדים חתומין מבחוץ כעין שפיכסו אמולאי בגמרא ובלבד שלא יהיו קשריו מרובין מעדיו, כדתנן בתם' גיטין (פח:) דהוה ליה קרח, וטופס של שטר כתוב סולו כעין פשוט וחכו הנקרא אצלנו הפשוט שבמקושר ואלו הכפילות כל כפל וכפל בפני עצמו ונראה מבחוץ בין כפל לכפל כעין קפת הסופר, וכן מוכח בגמרא שהעדים החתומין על כל קשר וקשר נקראין ונראין מבחוץ (שם ועי"ש הציור). **שניהם פסולים.** שלא נעשו כתיקון חכמים, ואם שטר חוב הוא אינו גובה בו מן הלקוחות, ואם גט אשה אינה מתגרשת (שם). **שיכול לעשותו פשוט.** לפשוט ולעשותו פשוט, שיקרע התפירות ויפתח השטר ויהיה פשוט (שם). **ות"ק** לית ליה מנהג המדינה. בתמיה, אם רבי"ג בא לומר שדיני פשוט ומקושר המפורשין לת"ק אם יש מדינה שנהגו לשנות דינם בענין אחר הכל כמנהג המדינה, והלא ת"ק נמי מודה בהא (שם קטה.). **בארא דנהיגי בפשוט כו'.** אתא לפרש בלחוש מנהג המדינה מלו לפלוגי ת"ק ור"ש (שם). **דודאי קפידא.** ואם גט אשה פסול לגרש בו (שם). **מר סבר קפידא.** ואע"ג דמנהג המדינה בין בפשוט בין במקושר, כיון דאמר ליה בפשוט קפידא הוא ויפסל המקושר, וכרבי"ג סבר הכל כמנהג המדינה, כלומר מראה מקום הוא לו אשם טורפת לו לכתוב מקושר יכתוב פשוט, ומיהו אם יכתוב מקושר טפי ניחא ליה שהרי מנהג המדינה בשניהם (שם). **ממקום אחר פסול.** שהיא אינה רוצה להתביית במקום אחר (שם). ור"א מכשיר. דסבר מראה מקום היא לו לטרוח ולגלות בשבילה עד אותו מקום, ואם יתפוץ לגלות יותר תבוא עליו ברכה (שם).

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה המתרגם וכו' והמוסיף עליו דמתרגם וחזו:

מוסף תוספות

א. מקלעת שער הנשים. רש"י מגיגה ד ע"ב.

תוס' ר"י הזקן

מחלוקת בשבח ממון. אי קפידא הוי או מראה מקום הוא לו. אבל בשבח יוחסין. שאמרה לשלוחה צא וקבל לי קדושין מפלוני שאמר כהן, אפילו ר"ש מודה דקפידא הוי שזה דעת קצת בני אדם שאין רוצין להתחבר עם גדול מהם שמתגאה עליהם. מסנא. מנעל גדול ממדת רגלי איני חפיצה. שיקרא. כל התורה. כצורתו. שבא לחסר תרגום אונקלוס, כגון לא תענה על ריב [שמות כג, ב] לא (תהרהר) [תסהיד] על דינא. מחרף. מבזה המקום ומשנה את דבריו שמוסיף מדעתו. תרגום דידן. של אונקלוס שהוא מסיני כדאיתא במגילה [ג, א] ושום שכל זה תרגום ששכחוהו וחזר הוא ויסדו. קרא. משמע יודע עשרים וארבעה בדקדוק. הלכות. משנה. מדרש. ור' יוחנן דאמר כמאן. והלכתא כחזקיה דהוא רביה דר' יוחנן. ועוד דהא איפסיקא (ב) הלכתא כתנא שהוא משנה ולא חשבינן תורה, אלמא תנינא משמע הלכתא ולא תורה.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

לבנות לה בית. פי' בקונטרס לבנות לה ולא בנו כמו אז יבנה שלמה במה לכמוש[ק] ואמרי' (שבת דף ט:) ביקש לבנות ולא בנה וי"מ מדכתיב לה ולא כתיב להן משמע דליכא אלא אחת והייטו חנופה ולא נהירא דהא בכל הפרשה קורא איפה לשון יחיד ועל זה שייך שפיר לבנות לה וי"מ מדכתיב לה בלא מפיק ה"א דכל לה שבמקרא מפיק ה"א כר משלשה וזה אחד מהם הוי כמו לא בא"ף ואשמועינן דלא נתקייים לה [ר] שם זה וכן פירש רש"י גבי ויקרא לה נובח בשמו (במדבר לג) שהוא רפה לפי אלא נתקיים לה שם זה: **דברים שבלב אינם דברים.** משמע דוקא משום שלא פירש דבריו לאבל אם פירש דבריו להדיא ואמר בשעת המכר שהוא מוכרם לפי שהוא רוצה ללכת לארץ ישראל הוה המכר בטל וקשה אמאי הא בעינן תנאי [ש] כפול והרי לא התנה אשם לא ילך לא יתקיים המקח ורשב"ם פירש (ב"מ דף קלו:) גבי אתרוג על מנת להחזיר אם החזירו יצא לא החזירו לא יצא ואע"ג דבעינן תנאי כפול הני מילי באיסור כגון התקדשי לי על מנת שתתני לי מאתים זוז וכן בגט[ת] אתקין שמואל בגיטא דשכיב מרע [א] אבל בממון לא בעינן תנאי כפול ולא נהירא דהא כל תנאי יליפינן מבני גד ובני ראובן והתם דבר שבממון ואומר ר"י דלריך לאלק ולומר דיש דברים שאינם לריכין תנאי כפול אלא גלוי מילתא דאגן סהדי דאדעתא דהכי עביד וגם יש דברים דאפילו גלוי מילתא לא בעי[א] כגון ההיא [ב] דהכותב כל נכסיו לאחרים ושמע שיש לו בן שהמתנה בטלה וכן הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפוטרופא[ג] לפי שאנו אומדין שלכך היה בדעתו וכמו כן אין סהדי דלא זבן אלא אדעתא למיסק לארעא דישראל[ד]: היה

מאי תורה מדרש תורה והני מילי דאמר לה תנינא [א]אבל אמר לה תנא אנא עד דתני הילכתא ספרא וסיפרי ותוספתא [ב]ע"מ שאני תלמיד[ג] אין אומרים כשמעון בן עזאי וכשמעון בן זומא [ד]אלא [ה]כל ששואלין אותו בכ"מ דבר אחד בלימודו ואומרו ואפילו במסכתא דכלה [ו]על מנת שאני חכם אין אומרים כחכמי יבנה כר' עקיבא וחבריו אלא כל ששואלים אותו דבר חכמה בכל מקום ואומרה [ז]על מנת שאני גבור אין אומרים כאבנר בן נר וכיואב בן צרויה אלא כל [ח]שחבריו מתיראים ממנו מפני גבורתו [ט]על מנת [י]שאני עשיר אין אומרים כרבי אלעזר בן חרסום וכרבי אלעזר בן עזריה אלא כל שבני עירו מכבדים אותו מפני עושרו [יא]על מנת שאני צדיק אפילו רשע גמור מקודשת שמא הרהר תשובה בדעתו [יב]על מנת שאני רשע אפילו צדיק גמור מקודשת שמא הרהר דבר עבודת כוכבים בדעתו עשרה קבים חכמה ירדו לעולם תשעה נטלה ארץ ישראל ואחד כל העולם כולו עשרה קבים יופי ירדו לעולם תשעה נטלה ירושלים ואחד כל העולם כולו עשרה קבים עשירות ירדו לעולם תשעה נטלו רומיים [יג]קדמונים ואחד כל העולם כולו [יד] קבים עניות ירדו לעולם תשעה נטלה בבל ואחד כל העולם כולו [טו]עשרה קבים גסות ירדו לעולם תשעה נטלה עילם ואחד כל העולם כולו וגסות לבבל לא נחית והכתי' [1]ואשא עיני וארא והנה שתים נשים יוצאות ורוח בכנפיהם ולהנה כנפים ככנפי החסידה ותשאנה את האיפה בין הארץ ובין השמים ואומר אל המלאך הדובר בי אנה המה מוליכות את האיפה ויאמר אלי לבנות לה בית בארץ שנער וא"ר יוחנן זו חנופה וגסות הרוח שירדו לבבל אין להכא נחית ואשתרבובי הוא דאשתרבובי להתם דיקא נמי [יא]דקתני לבנות לה בית ש"מ איני והאמר מר[יב] סימן לגסות עניות ועניות בבבל הוא דאיכא מאי עניות עניות דתורה דכתיב [2]אחות לנו קטנה ושדים אין לה [יג]וא"ר יוחנן זו עילם שזכתה ללמוד ולא זכתה ללמד עשרה קבים גבורה ירדו לעולם תשעה נטלו פרסיים וכו' עשרה קבים כנים ירדו לעולם תשעה נטלה מדי כו' עשרה קבים כשפים ירדו לעולם תשעה נטלה מצרים כו' עשרה קבים נגעים ירדו לעולם ט' נטלו חזירים כו' י' קבים זנות ירדו לעולם תשעה נטלה ערביא כו' עשרה קבים עזות ירדו לעולם תשעה נטלה מישן כו' עשרה קבים שיחה ירדו לעולם תשעה נטלו נשים כו' עשרה קבים [יד]שברות ירדו לעולם תשעה נטלו כושים כו' עשרה קבים שינה ירדו לעולם תשעה נטלו עבדים ואחד נטלו כל העולם כולו: **מתני'** [טו]ע"מ שאני כהן ונמצא לוי לוי ונמצא כהן נתין ונמצא ממזר ממזר ונמצא נתין בן עיר ונמצא בן כרך בן כרך ונמצא בן עיר על מנת שביתי קרוב למרחץ ונמצא רחוק רחוק ונמצא קרוב [טז]על מנת שיש לו בת או שפחה מגודלת ואין לו או על מנת שאין לו ויש לו על מנת שאין לו בנים ויש לו או על מנת שיש לו ואין לו ובכולם אע"פ [יח]שאמרה בלבי היה להתקדש לו אעפ"כ אינה מקודשת וכן היא שהטעתו: **גמ'** ההוא גברא דזבין לנכסיה אדעתא למיסק לארץ ישראל ובעידנא דזבין לא אמר ולא מידי אמר רבא [יט]הוי דברים שבלב [כ]ודברים מנא ליה לרבא הא אילימא מהא דתנן יקריב

ה"ג **מאי תורה מדרש תורה: כן עזאי וכן זומא.** תלמידים היו וכחוריס[ו] ולא באו לכלל סמיכה ולא היו בימיהם כמותם בתורה כדתנן (סוטה דף מט.) משמת בן עזאי בטלו השקדנים: **בכל מקום.** מאחד מן המקומות: **ואפילו במסכת כלה.** שאין עומק בה וברייתא היא וכך היא שנויה כלה בלא תוספות לבעלה כנדה: **דברי חכמה.** מילתא דתליא בסברא: **רבי אלעזר בן חרסום.** אמרינן במסכת יומא (דף לה:) שהגיח לו אביו אלף ספינות בים וכנגדן אלף עיירות בינשה: **ר' אלעזר בן עזריה.** תריסר אלפי עגלים היה מעשר מעדרו כל שתא (שבת דף מד:): **חכמה.** תורה ודרך ארץ: **לאיפה.** לעיל מייתי כתיב זאת הרשעה וישלך אותה אל תוך האיפה יצר הרע שנמסר בידם השליטו בתוכה כדאמרינן בסנהדרין (דף סד.) שדיוה בדודא דאבנא. ואלו שתי נשים נשאו יצר הרע של חנופה וגסות הרוח כדכתיב ורוח בכנפיהם היא גסות הרוח וחנופה נראה בעיני דדייק ליה מכנפי החסידה שעושה חסידות עם חברותיה כדאמר באלו טריפות (חולין סג.): **נהלא.** לבבל: **להסס.** לעילם: **דיקא נמי דכתיב לבנות לה בית.** גבי הולכה כתיב ס) להן שתי נשים וגבי קבינותא כשבאו לבנות בית לקבוע בבבל כתב לה דהיינו חנופה לחולה. לשון אחר לבנות ולא בנו: **מאי עניות.** דהוה ליה סימנא לגסות: **עניות דתורה.** דאיכא נוחה על גסי הרוח דמתוך גסותו אין משמש כל ארכו ואין מחזר על שמועתו: **דכתיב אחות לנו קטנה.** אלמא עניות דתורה בעילם הוא שהיה בה דניאל כדכתיב (דניאל ח) ואני (הייתי) בשושן הבירה אשר בעילם המדינה וכן מרדכי ולא היו דורס עוסקים בתורה ולא זכו אלו החכמים ללמוד כאילו לא היה להם שדים להניק אבל בבל זכתה ללמוד כדכתיב בעזרא (ז) כי הכין לבבו ע) להבין בתורת ה' וללמד לישראל חק ומשפט: **עזות.** ממזרות: **תשעה נטלה מישן.** רובן ממזרים כדאמר לקמן (דף עא:) גבי יוחסין מישן מיתה וביבמות אמרי' נמי פסולי דהרפניא משום פסולי דמישן בשילהי פ"ק (דף יח.) ס): **מתני' כן עיר ונמצא כן כרך.** ט) ישיבת כרכים קשה שהכרך הוא מקום שווקים והיוקר מצוי בו ודוחק עובריה ושביה: **כן כרך ונמצא כן עיר.** אע"פ שהטעה לשבח טעות הוא: **נתקדש לו.** אע"פ שהדבר כן כמו שהוא עכשיו שאין תנאו אמת: **גמ' נגלסיה.** מקרקעי: **אדעתא למיסק.** ונאנס ולא עלה: **ובעידנא דזבין לא אמר.** דאדעתא למיסק מזבנינא דאילו פרש בשעת מכירה דאדעתא למיסק מזבנינא לא הוה זבינא דאדעתא דהכי לא זבין שיהא דר כאן בלא קרקע: יקריב

עין משפט נר מצוה

צה א מיי' פ"ח מהל' אישות הל' ד טוש"ע אה"ע סימן לח סעיף כו:
צו ב מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעי' ס:
צז ג מיי' שם טוש"ע שם סעי' כח:
צח ד מיי' שם טוש"ע שם סעי' כט:
צט ה מיי' שם טוש"ע שם סעי' ל:
ק ו מיי' שם טוש"ע שם סעי' לא:
קא ז מיי' שם טוש"ע שם סעי' לב:
קב ח מיי' שם הל' ו טוש"ע שם סעי' כד:
ט [מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם]:
קג י מיי' פי"ח מהל' מכירה הל' ט ממג עשין פב טוש"ע מ"מ סימן רז סעיף ד:

תורה אור השלם

1. וְאֶשָּׂא עֵינַי וָאֶרְא וְהִנֵּה שְׁתַּיִם נָשִׁים יוֹצְאוֹת וְרוּחַ בְּכַנְפֵיהֶם וְלָהֵנָּה כְנָפַיִם כִּכְנַפֵי הַחֲסִידָה וַתִּשֶּׂאנָה אֵת הָאֵיפָה בֵּין הָאָרֶץ וּבֵין הַשָּׁמָיִם: וָאֹמַר אֶל הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי אָנָה הֵמָּה מוֹלִכוֹת אֵת הָאֵיפָה: וַיֹּאמֶר אֵלַי לִבְנוֹת לָהּ בַּיִת בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר וְהוּכַן וְהֻנִּיחָה שָׁם עַל מְכֻנָתָהּ:
זכריה ה ט - יא

2. אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ מַה נַּעֲשֶׂה לַאֲחֹתֵנוּ בַּיּוֹם שֶׁיְּדֻבַּר בָּהּ: שיר השירים ח ח

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה דכתיב וכו' דשכיב מרע אם לא מתי לא יהא גט אם מתי יהא גט כו' אבל בממון לא בעינן:

תוס' ר"י הזקן

בן עזאי ובן זומא. תלמידים ובחורים היו ולא באו לכלל סמיכה ולא היו בימים ההם כמותם, כדתנן [סוטה מט, א] משמת בן עזאי בטלו השקדנים. בכל מקום. באיזה מקום מן המקומות שיהיה. כלה. דרשה, כמו אגרא דכלה דוחקא [ברכות ו, ב]. ור"ש פירש אפילו במסכת כלה שאין בה עומק וברייתא היא כלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה. ע"כ. והעיקר מה שפירשנו שכלה] מה שדורשין בהלכות מועדות שהכל בקיאים בה. ומשני אלו השמועות מהא דתלמיד ומהא דחכם, יוצא ששם תלמיד מונח אפילו במי שלא למד אלא ענין אחד, ושם חכם מונח למי שיודע לסבור בו סברא כמו שכתבנו בסוף הוריות. דבר חכמה. מילתא דתליא בסברא. ר' אליעזר. עשיר היה דהוה מעשר בכל שתא תריסר אלפי עגלי [שבת נד, ב]. בע"ז. דוקא שהקב"ה מצרפה למעשה דכתיב [יחזקאל יד, ה] למען תפוש את בני ישראל בלבם [לעיל לט, ב], אבל בעבירה אחרת לא מקרי רשע במחשבה. ובהני תרתי מקודשת מספק דשמא הוא. לא אמר. לא הזכיר ולא הודיע מפני זה אני מוכר. שבלב. ונאנס ולא הודיע (ולא) [אלא היה] במחשבתו כך אע"פ שאמת הוא שלכך כיון דהא שמעינן ליה מעיקרא שמפני זה היה רוצה למכור נכסיו, הואיל ובשעת המכר לא פרסם והודיע מחשבתו אלא נשאה בתוך לבו, אינן כלום. שלא הטעתו ואיהו אטעי אנפשיה ודברים שבלב אינן דברים.

מוסף רש"י

כל ששואלין אותו בכל מקום. בכל הש"ס, ואפילו במסכתא דכלה. דלא רגילי בה אינשי וחס ומן לנו ונרקה, מסכת כלה ברייתא היא כלה בגלא בכלה אסורה לבעלה כנדה (שבת קיד. בת"ח שמנין אותו פרנס על הצבור). **ככנפי החסידה.** זו חנופה, שמרמין עצמם חסידים (סנהדרין כד.). **דקתני לבנות לה בית.** ולא כתיב להן, אלמא אחת לבדה נתישבה שם (שם). **עניות דתורה.** בעילם היא, דניאל בעילם הוה דכתיב (דניאל ח) ואני בשושן הבירה אשר בעילם המדינה, ולא רבן תורה, עזרא הוה בבבל ולמד חק ומשפט בישראל (שם). **ושדים.** להניק אחרים, אין לה. שאין הגאה ממנה (פסחים פז.). זו עילם. שהיה בה דניאל שנאמר ואני כו' חכה ללמוד ולא רבן תורה בישראל, אבל בבל גדולה עזרא הסופר, דכתיב הכין לבבו לדרוש את תורת ה' ולעשות וללמד בישראל חק ומשפט (שם).

מוסף תוספות

א. דאין לדמות אומדן דעתא לתנאי דלא גמרינן מתנאי בני גד ובני ראובן אלא בדברים שאין הענין מוכיח אלא מחמת תנאי שהתנה התם בענין תנאי כפול לר"מ ולרבנן תנאי, אבל היכא דאיכא אומדן דעתא שהדבר מוכיח שכך הייתה דעתו התם לא בענין לא תנאי ולא גילוי דעת וכו' ויש עוד דין שלישי שאין הענין מוכיח כך אלא מחמת גילוי דעתו שגילה לנו תחילה כי הך דהכא ה"נ לא בענין תנאי אלא בגילוי דעתו סגי שגילה דעתו תחילה וגם אמר בשעת מעשה. תוס' הרא"ש.

ב) מוספתא דקידושין פפ"ג [ע"ש], ג) [מוספתא איתא תמלא תמכן], שבת קיד. תענית י:, ד) [בכתי"ר: שבני עיירו, וכנכמוך לענין עשיר], ה) תוספתא דקידושין פפ"ג [ע"ש], ו) [קדמונים"ר איתא בכמ"י ודפו"ר. ויתכן שנוסף ע"פ הגמרא], ז) סנהדרין כד., ח) ל"ל דכתיב, ט) [שבת לג פוש"ל], י) פסחים פז. [וש"נ], כ) נ"ל שחרות, ל) [לעיל ע"א ע"ש בר"י ותוס'], מ) נדרים כח. מעילה כא, נ) [עי' יבמות סג ע"ב ובתוס' שם ד"ה שיתקיים], ס) [ל"ל ולהנה. (רש"ש)], ע) [ל"ל לדרוש אם תורת ה' ולעשות וללמד בישראל וגו'], פ) [ע"ש תד"ה פסולין], צ) [מתוכות קי: ע"ש בכש"ר], ק) [מלכים ח יא, יז], ר) [ל"ל מקום זה. (רש"ש)], ש) [לקמן אם ש"א], ת) [גיטין עב:], א) [ב"ב קלב. קמו: ע"ש], ב) [ב"ב קלא ע"ב], ג) [וע"ע תוס' לעיל ו: ד"ה לא ותוס' סוכה מא: ד"ה הילך ותו' ב"ב קלו: ד"ה הא ותוס' כתובות עד: ד"ה משום ועוד תוס' כתובות לז. ד"ה זכין],

---

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

יקריב אותו. קרא יתירא הוא דהא כתיב בריש דקרא זכר תמים יקריבנו: **שכופין אותו.** לקיים דברי נדרו: **דמלוה לשמוע דברי חכמים.** ואית לן לאחזוקי בחזקת מקיים מצוה וגמר בלבו לקיים דברי בית דין: **שאני הכא דלחומרא.** כלומר איכא למימר הא דתני מקודשת לחומרא קאמר שאינה מותרת לאחר בלא גט אבל קידושין גמורים לא הוו לבטל קידושין אחרים אלא ר"ל יתפס בה שאם בא אחר וקדשה לריכה גט אף משני: **איכא מקודשת. והייבו קולא: כיון דאתניה.** שפירש תנאו בפיו לאו כל כמינה למיעקר תנאו בדברים שבלב הואיל ושמעה ולא מיתחה לומר לעפ"כ אני חפילה בך קדש אותי בלא תנאי: **ורב אספדא הוה בי רב הונא.** כלומר הלך לבי מדרשו של רב הונא לעיין בדבר: **הכא לי מן החלון.** מעות והיו שם מעות של הקדש ושגג בעל הבית כסבור שהן חולין: **דלוסקמא.** טסקי"ת: **והכיא לו.** מאותו חלון: **לא היה בלבי.** מכיס זה אלא מכיס זה: **נעבי"כ מעל.** שהרי עשה שליח שליחותו ותנן (מעילה דף כ.) השליח שעשה שליחותו הבעה"ב מעל: **והא לא היה בלבי קאמר.** והוה ליה לא עשה שליחותו: **למיפטר נפשיה מקרבן קאמר.** ושקורי קא משקר אבל האי גברא חזינן דטרח לעלות לארץ ישראל ונאנס: **לא עביד איניש כו'.** קושיא היא לומר דילמא האי דלא מיפטר משום דלא מהימן הוא ודקאמרת היה לו לפטור עצמו בענין אחר ולומר מזיד הייתי הא לא ניחא ליה למימר דמשוי נפשיה רשע: **נזכרתי.** לאחר ט) (שהלכתי) להוציאה בשוק בשליחותי נזכרתי שהם של הקדש קודם י) שהוצאת: **שליח מעל.** ובעל הבית פטור דכיון שנזכר לא שגגה היא גביה ושליח חייב שהוציא מעות הקדש לחולין ואילו לא נזכר בעל הבית הוה רמיא מעילה עליה דאיתרבי שליח למעול שולחו על ידו בריש פירקין (לעיל דף מב:) אבל השתא דאיפטר בע"ח רמיא מעילה אשליח ככל התורה כולה דאין שליח לדבר עבירה והעושה הוא מתחייב: **דזכין לנכסיה אדעתא למיסק.** ופרש ליה דאדעתא דהכי עביד: **ולא איסדר.** ולא יכול לדור לו משום איסור מזונות או לא מצא דיר: **והא לא מיסדר ליה.** והוה ליה כמאן דלא מצי למיסק והדר זביני: **אי בעי הוה סליק.** ובדידיה קיימא מילתא ולא בטלה זביניה: **אי בעי לא סליק.** בתמיה מי אמרת: **דאיתיליד ליה אונסא באורחא.** שמע שהיו ליסטים בדרך לגיסנא קמא לא ט) הדרינן זביני דהכי קאמר דאי בעי למטרח ולאהדורי בתר שיירתא הוה סליק ולגיסנא בתרא דקא מתמה אתמוהי ומשמע שלא היה לו שום עיכוב אבל אם היה לו לד עיכוב הדרי זביני: **מתני' אינה מקודשת.** דדוקא קאמר ליה מקוס פלוני שיש לי שם אוהבים ואם בא אדם לומר דברים עלי (י) בפניהם יימחו בידו: **הרי היא.** שם תמצאנה ואין זו קפידא: **גמ' לא ממני מילי עלי.** לא יאמרו לה דבר גנאי עלי: **לא ניחא ליה דליבוי.** שהמגרש את אשתו גנאי הוא לו: **מתני' אלא שלא בכוונה.** דאמר אי אפשי בשאה נדרנית אבל גיטא בעיא מדבריהם כ) מספיקא כיון דלא פרים דלמא דעתיה נמי אנדרנית: **הפוסלין בכהנים.** מפורשים בבכורות (פרק מומין אלו): **גמ' דאפי' גוונא.** משנה שנויה שם בהמדיר: **הכא נאשמועינן קידושין איצטריכא ליה.** תנא דין כתובה אטו דין קידושין: **ודפסא.** דקאי בדיני כתובות איצטריכא ליה משום כתובה ותנא המקדש אינה מקודשת אטו כתובה דבעי למיתני בסיפא כנסה פתח תנא בלא כתובה: **מתני' סבלונות.** דורונות שדרך חתן לשלוח לארוסתו: אינה

היה לו לומר מזיד הייתי. דנהי דאין אנו מאמינים אותו לומר בלבדי היה כך מכל מקום מזיד הייתי היו טענה מקובלת יותר ואין נראה כל כך דרמאות והכי"ס פי' ולאי מזיד הייתי אנו מאמינים לו יותר כי הא דאמרי' בפ"ק דב"מ (דף ג:) גבי אמרו לו אנשים אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי דמחמיס פוטרים מטעם דאם ירצה לומר מזיד הייתי: **דאיתיליד ליה אונסא באורחא.** ולעיל שהולרך לומר דברים שבלב אינן דברים כלריך לומר דלגיסנא דאי בעי לא סליק אתיליד ליה אונסא באורחא ולגיסנא דאי בעי סליק לריך לומר דאיתיליד ליה אונסא אפילו ע"י מיור לא היה יכול לעלות: מוסשין

1 יקריב אותו ט) מלמד שכופין אותו יכול בעל כרחו תלמוד לומר לרצונו הא כיצד א) כופין אותו עד שיאמר רוצה אני ואמאי הא בלביה לא ניחא ליה אלא לאו משום דאמרינן דברים שבלב אינן דברים ודילמא שאני התם דאנן סהדי דניחא ליה בכפרה אלא מסיפא ב) וכן אתה מוצא ב) בגיטי נשים ג) ושחררוני ד) עבדים כופין אותו עד שיאמר רוצה אני ואמאי הא בלביה לא ניחא ליה אלא לאו משום דאמרינן דברים שבלב אינן דברים ודילמא שאני התם משום ה) דמצוה לשמוע דברי חכמים אלא אמר רב יוסף מהכא ו) המקדש את האשה ואמר כסבור הייתי שהיא כהנת והרי היא לויה ונמצאת כהנת ענייה והרי היא עשירה עשירה והרי היא ענייה מקודשת מפני שלא הטעתו ז) ואמאי הא קאמר כסבור הייתי אלא משום דאמרינן דברים שבלב אינן דברים אמר ליה אביי דלמא שאני התם דלחומרא אלא אמר אביי מהכא בכולם אע"פ שאמרה בלבי היה להתקדש לו אעפ"כ אינה מקודשת ואמאי הא קאמרה בלבי ח) היה ודלמא שאני התם דכיון דאתניה לאו כל כמינה דעקרא לה לתנאיה אלא אמר רב חייא בר אבין עובדא הוה בי רב חסדא ורב חסדא בי רב הונא ופשטוה מהא ט) האומר לשלוחו הבא לי מן החלון או מן הדלוסקמא והביא לו אע"פ שאמר בעל הבית לא היה לי בלבי אלא על זה כיון שהביא לו מזה בעל הבית מעל ואמאי הא י) קאמר בלבי אלא לאו משום דאמרינן דברים שבלב אינן דברים ודלמא שאני התם דלמיפטר נפשיה מקרבן קאתי כ) הוה ליה כ) למימר מזיד ל) הוה לא עביד איניש דמשוי נפשיה רשיעא הוה ליה לומר נזכרתי מ) (דתנן) נ) נזכר בעל הבית ולא נזכר שליח שליח מעל ס) ההוא גברא דזבנינהו לניכסיה אדעתא למיסק לארעא דישראל סליק ולא איתדר ליה אמר רבא כל דסליק אדעתא למידר הוא והא לא איתדר ליה איכא דאמרי אדעתא למיסק והא סליק ליה ההוא גברא דזבנינהו לניכסיה אדעתא למיסק לארץ ישראל לסוף לא סליק אמר רב אשי אי בעי סליק איכא דאמרי אי בעי לא סליק מאי בינייהו איכא בינייהו דאיתיליד אונסא באורחא: **מתני'** ע) האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה פלונית במקום פלוני והלך וקדשה במקום אחר אינה מקודשת פ) הרי היא במקום פלוני וקדשה במקום אחר הרי זו מקודשת: **גמ'** צ) ותנן נמי גבי גיטין ק) ר) האומר תנו גט זה לאשתי במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר פסול ש) הרי היא במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר כשר וצריכא דאי אשמעינן גבי קידושין ת) במקום דלקורבה קאתי בהאי אתרא רחמו לי ולא ממלי מילי עלוי בהאי אתרא סנו לי ממלי מילי עלוי אבל גבי גיטין דלרחוקה קאתי אימר לא איכפת ליה ואי אשמועינן גבי גירושין בהאי אתרא ניחא ליה א) דניבזי בהאי אתרא לא ניחא ליה אבל גבי קידושין אימא לא איכפת ליה צריכא: **מתני'** ב) המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים ונמצאו עליה נדרים אינה מקודשת ל) כנסה סתם ונמצאו עליה נדרים תצא שלא בכתובה ג) על מנת שאין עליה מומין ונמצאו בה מומין אינה מקודשת ד) כנסה סתם ונמצאו בה מומין תצא שלא בכתובה ה) שכל המומין הפוסלין בכהנים פוסלין בנשים: **גמ'** ו) ותנן נמי גבי כתובות כי האי גוונא הכא קידושין איצטריכא ליה תנא כתובות אטו קידושין התם כתובות איצטריכא ליה תנא קידושין אטו כתובות: **מתני'** ז) המקדש שתי נשים בשוה פרוטה או אשה אחת בפחות משוה פרוטה ח) אף על פי ששלח סבלונות לאחר מכאן אינה

מסורת הש"ס

א) ר"ה ו. יומא קו. ב"ב מח. [ערכין כא.], ב) מ"כ פ' ויקרא פרשה ג ב"ב מח. ע"ש ערכין כא. ע"ש [יומא קו. בבריתא ע"ש], ג) [ר"שחורי עבדים" ליתא בכת"י, וגם ליתא בשום דוכתא בש"ס שמזכר זה המאמר], ד) [יומא כ. וש"נ], ה) לקמן סב., ו) [בכת"י נוסף: אלא לאו משום דאמרינן דברים שבלב אינם דברים], ז) מעילה כא. מ) [בכת"י: הא קאמר לא היה לי בליבי אלא על זה אלא וכו'], ט) יומא פז: ב"מ ג: כריתות יב., י) [אל"ל שייתי. וכ"ה בתוס'. ובתוס' הרא"ש], כ) תוגיגה י: מעילה כא. [וא"ל דתניא וכ"א בתוגיגה שם וע"ש ברש"י], ל) לקמן עט., מ) גיטין סה., נ) [בכת"י נוסף: כי האי גוונא האומר לשלוחו תן גט], ס) [בכת"י: משום דלקרובה קאתי אמר בהאי וכו'], ע) [אל"ל דגמה. (יעב"ץ, ע"ש)], פ) כתובות עב.; ל) [אל"ל כל לא' כתובות עב.; וכ"א במשנה שמשמעות וכ"ה ברש"ל, ועיין ברש"י], ק) כתובות עב., ר) [בדפו"ר: יתפסו], ש) [בדפו"ר: שהלכת להוציאם], ת) [בדפו"ר: שהוציאם], א) [ברש"י שבריש"ף: הדרי וכו'], ב) [אל"ל ש"ף]. (יעב"ץ), ג) [אל"ל אי מספיקא. (רש"ש, ע"ש)],

תורה אור השלם

1. אם עֹלָה קָרְבָּנוֹ מִן הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יַקְרִיב אֹתוֹ לִרְצֹנוֹ לִפְנֵי יְיָ׃ ויקרא א ג

גליון הש"ם

גמ' ואמאי הא קאמר כסבור הייתי. עי' תשובת מיימוני סדר נשים סי' ג' ודו"ק:

הגהות הב"ח

(א) גמ' הכ"ל. נ"ב עיין בכתיבות ד' יב ע"ב: (ב) רש"י ד"ה אינה כו' בפניה יממו:

מוסף רש"י

יקריב אותו. אל פתח אהל מועד יקריב אותו, קרא ימיתא הוא דהא כתיב בריש יקריבנו (ר"ה ג.), ומאי למיכתב יקריבנו אל פתח אהל מועד לרצונו לפני ה' (רשב"ם ב"ב מח.). מלמד שכופין אותו. להקריב מה שנדר (שם). וכן אתה מוצא בגיטי נשים. בהגי דתנן (כתובות עז.) ואלו שכופין אותו להוציא מוכה שחין ובעל פוליפוס, דכופין ומכין אותו עד שיאמר רוצה אני, דוגתן מדעתו משמע (ב"ב מח.). דדלמא שאני התם. התם נמי כי אמר רוצה אני גמר בלבו לגרשה דמצוה קעביד, מאחר שחייבוהו חכמים להוציא (שם). מפני שלא הטעתו. אלא הוא הטעה את עצמו, וכיון דלא פיקם לאו כל כמינייה, דהוו להו דברים שבלב (לקמן סב.). מן הדלוסקמא. עלוקת דסני שקורין טסקי"ת בלע"ז (מעילה כא.). אע"פ שאמר בעל הבית לא היה לי בלבי. שהביא לי אותו ממקום שהכאת לי אלא מזה לאחר, בעל הבית מעל, שהרי נעשית שליחותו, ודברים שבלב שהוא אומר לא היה בלבי על זה לא דברים (מעילה כא.).

נזכר בעל הבית. שהן של הקדש, עד שלא יגיע שליח אצל חנוני, ולא נזכר שליח. והוצאה, שליח מעל. השליח חייב (חגיגה י.). דכיון שנזכר בעה"ב דהוה ליה מזיד בפטור ממעילה, אבל השליח דשוגג הוא מעל, והייבו דאמרינן במסכת חגיגה (שם) האי דמעל השליח הייבו הכהרין התלויין בשערה, דשליח עביד מאי קא עביד, הא לא עביד אלא שליחותיה דבעה"ב (מעילה כא.). **ונתנו לה במקום אחר פסול.** דאין רצונו שיעלוהו עליו שם וקפידא היא (גיטין סה.). **הרי היא במקום פלוני.** אינו אלא כמאלה מקום שם תמצאנה (שם). **ותנן נמי בכתובות כי האי גוונא.** ומאי שנא דסתמה רבי תני זמני (כתובות עב.):

תוס' ר"י הזקן

אדעתא [למיסק]. שהוודיע זה בשעת המכר. ולא אחדר. לא מצא מקום לדור שם או מחמת חוסר מזונות. אדעתא שידור. והואיל והזכיר אדעתא למיסק הו"ל כאילו אמר בביאור לדור. ומסתברא דקי"ל דהלכתא כלישנא בתרא והואיל וסליק המקח קיים. איבעי סליק. בניחותא. לא סליק. בתמיהא. אונסא. שנשתבשו הדרכים מפני ליסטים. ללישנא קמא המקח קיים דאי בעי סליק ויחזור אחר שיירא, ללישנא בתרא דקא מתמה איבעי לא סליק כלומר מי עכבו ואיזה אונס מנעו מלעלות, הא איכא אונס חוזר מקח. וקי"ל דהלכתא כלישנא בתרא. והביא זה הר"ם במכירה פי"א [ה"ט]. והא דאמרינן בפרק אלמנה ניזונת [כתובות צז, א] זבין ולא איצטריכו ליה זוזי הדר זביניה, התם שנולד לו דבר מחודש שלא (לצורך מעות) [הוצרך למעות] כי הנהו עובדי דהתם, אבל הכא שמוכר לעלות ונתהפכה דעתו שלא רצה לעלות לא"ר לאו כל כמיניה שאין זה אלא שמתחרט מן המכר. **מתני'.** במקום פלוני. קפידא הוי, כלומר לא יקדשנה במקום אחר. הרי היא. מראה מקום הוא לו, כלומר אינו רחוק יותר מדאי. שאין עליה נדרים.

נר מצוה

קד א מיי' פ"ד מהל' מעשה הקרבנות הל' טז:
קה ב מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה כ סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלד סעי' ו:
קו ג מיי' פ"ז מהל' עבדים הלכה ז [טוש"ע יו"ד סי' רסז סעי' סב]:
קז ד מיי' פ"ז מהל' מעילה הלכה ה:
קח ה מיי' שם הל' ה:
קט ו מיי' פי"ח מהל' מכירה הל' ח סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' ח סעיף ג:
קי ז מיי' פ"ז מהל' אישות הל' כא סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לה סעיף ז:
ח [מיי' שם טוש"ע שם סעי' ח]:
קיא ט מיי' פ"ט מהל' גירושין הלכה לג סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' מה:
קיב י מיי' שם טוש"ע שם סעיף מז:
קיג כ מיי' פ"ז מהלכי אישות הל' ו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן לט סעי' ה:
קיד ל מיי' שם פכ"ה הל' ה סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קח סעי' ג:
קטו מ מיי' שם פ"ז הל' ז סמג שם טוש"ע אה"ע סי' לט סעיף ג:
נ [מיי' פכ"ה שם הלכה ב טוש"ע אה"ע סי' קח סעיף ד:]:
קטז ס מיי' שם פ"ז הלכה ז סמג שם טוש"ע אה"ע סי' לט סעי' ד:
קיז ע מיי' פ"ד מהל' אישות הל' כ סמג שם טוש"ע אה"ע סי' לה סעיף ה:
קיח פ מיי' שם טוש"ע אה"ע שם סעי' ט:

לעזי רש"י

טסק"א [טשק"א]. שק.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות